

Zimoviská netopierov severnej a západnej časti Národného parku Malá Fatra

Lucia BOBÁKOVÁ¹, Ervín HAPL² & Ľubomíra VAVROVÁ³

^{1,2} Správa NP Muránska planina, J. Kráľa 12, SK–050 01 Revúca, Slovensko;

¹ bobakova@sopsr.sk, ^{1,2} hapl@sopsr.sk

³ Hálkova 18, SK–010 01 Žilina, Slovensko; vavrova@sopsr.sk

Bačínska dolina – štôlna

Lokalizácia. (6879, ca 750 m n. m.) – stredné Slovensko, Malá Fatra (140), k. ú. Dolná Tížina. Leží 4,5 km JV od obce Dolná Tížina.

Popis. Vchod je približne 1 m vysoký a 1,2 m široký, orientovaný na sever. Jej dĺžka je ca. 8 m. Na konci je zavalená. Podľa ústnych informácií od miestnych obyvateľov však pokračuje ešte ďalej do rozsiahlejších priestorov. Vo vnútri sa nachádzajú kusy dreva z vŕdrevy. Vnútorňá výška dosahuje v priemere 1,7 m. Štôlna bola vybudovaná v súvislosti s ťažbou železnej rudy. (Cvacho & Prikryl 1966) Vnútorňé steny štôlne sú vlhké, pri dlhotrvajúcich mrazoch sa tu tvoria ľadové náteky a kvaple.

Výskum netopierov. Štôlna v Bačínskej doline bola do zimného sčítania netopierov zaradená po prvýkrát až v zimnej sezóne 1997/1998 (Vavrová, Hlôška) a následne kontrolovaná aj v zime 1998/1999 (Vavrová).

Sčítavatelia. Vavrová, Hlôška.

Zhrnutie poznatkov. Zistený bol iba jeden druh – *Plecotus auritus*.

Dierová

Alternatívny názov. Kraľovany, štôlna pri ceste.

Lokalizácia. (6880, 440 m n. m.) – stredné Slovensko, Malá Fatra (140), k. ú. Párnica. 2,5 km SV od obce Kraľovany, v tesnej blízkosti železničného prístaviska medzi žel. stanicami Kraľovany a Kraľovany, zástavka.

Popis. Dierová, štôlna je ca. 8 m dlhá s jednou ca. 1,5 m dlhou bočnou chodbou. Výška štôlne je približne 1,9 m.

Výskum netopierov. Sčítanie netopierov tu bolo po prvý raz vykonané v roku 1996 (tab. 1). Okrem výsledkov zimného sčítania netopierov sú zo štôlne k dispozícii i výsledky z jesenného nettingu.

Sčítavatelia. L. Bobáková, E. Hapl, M. Uhrin, B. Lehotská, R. Lehotský, Ľ. Vavrová.

Zhrnutie poznatkov. Celkovo bolo v štôlni zaznamenaných 7 druhov netopierov: *Rhinolophus hipposideros*, *Myotis myotis*, *Myotis daubentonii*, *Myotis nattereri*, *Myotis mystacinus*, *Plecotus auritus* a *Barbastella barbastellus*. V zimnom období boli v štôlni zastúpené len 3 druhy: *Myotis myotis*, *Plecotus auritus* a *Barbastella barbastellus*. Ostatné druhy boli zistené len v prechodnom období.

Stav ochrany. Dierová, štôlna sa nachádza v tesnej blízkosti odstavnej plochy na ceste smerom na Dolný Kubín. Vzhľadom na tento fakt je štôlna znečistená odpadkami.

Ďalšie údaje. 20. 11. 1998 (Kaňuch) – *Bbar* (1), *Paur* (1), 19. 12. 1998 – *Paur* (1). Netting (Bobáková, Hapl): 22. 8. 1999 – *Mmyo* (3), *Mnat* (1), *Mdau* (2), 26. 8. 1999 – *Rhip* (1), *Mnat* (2), *Mmys* (1), *Mdau* (1).

Jaskyňa nad vyvieračkou

Lokalizácia. (6780, 890 m n. m.) – stredné Slovensko, Malá Fatra (140), k. ú. Terchová. Leží v dolinke Z od hlavnej časti doliny Vrátna.

Popis. Jaskyňa nad vyvieračkou bola objavená v roku 1972 a je 550 m dlhá. Je to výverová fluviokrasová jaskyňa s aktívnym tokom a niekoľkými sifónmi.

Výskum netopierov. Sčítanie netopierov na tejto lokalite po prvý raz uskutočnili Hapl a Bobáková v roku 1997. Odvtedy je táto lokalita v zimnom období príležitostne sčítavaná – 1998 (Bobáková, Vavrová) a 1999 (Bobáková a členovia speleoklubu Malá Fatra). V lete 1999 uskutočnil netting pred vchodom jaskyne Hapl.

Sčítavateľa. Bobáková, Hapl, Vavrová.

Zhrnutie poznatkov. Celkovo boli v jaskyni zaznamenané 3 druhy netopierov: *Myotis myotis*, *Plecotus auritus* a *Myotis daubentonii*, pričom v zimnom období len prvé dva.

Stav ochrany. V roku 1999 bol vchod do jaskyne pozmenený. Do vchodu boli osadené kovové dvere, v ktorých sú vyrezané malé otvory. Tieto sice umožňujú vletovanie netopierov, ale vzhľadom na malé rozmery ho výrazne sťažujú. V budúcnosti by bolo vhodné, keby sa v dverách vyrezal otvor vyhovujúci netopierom o rozmeroch min. 11×22 cm.

Ďalšie údaje. Netting: 25. 8. 1999 – Mda (2).

Kurská dolina – štôľňa

Alternatívne názvy. Kurská dolina, štôľňa na ľavom brehu.

Lokalizácia. (6879, 580 m n. m.) – stredné Slovensko, Malá Fatra (140), k. ú. Krasňany. Štôľňa sa nachádza na ľavom brehu Kurského potoka 6,1 km JV od obce Krasňany.

Popis. Štôľňa je 70–80 m dlhá. Vnútna výška sa pohybuje v rozpätí 2,5–3 m, šírka dosahuje 1,5–2 m. Vchod s výškou ca. 1,8 m a šírkou 1,5 m je orientovaný na SV.

Tab. 1. Výsledky zimných sčítaní netopierov v lokalitách severnej a západnej časti Malej Fatry

Lokalita	dátum / druh	<i>Mmyo</i>	<i>Mnat</i>	<i>Mmys</i>	<i>Mm/b</i>	<i>Msp.</i>	<i>Enil</i>	<i>Bbar</i>	<i>Paur</i>	spolu
Bačinská dolina	31. 1. 1998	–	–	–	–	–	–	–	2	2
	18. 1. 1999	–	–	–	–	–	–	–	1	1
Dierová	6. 12. 1996	2	–	–	–	–	–	–	–	2
	9. 1. 1999	–	–	–	–	–	–	–	1	1
	23. 1. 2000	–	–	–	–	–	–	–	–	–
J. nad Vyvieračkou	14. 12. 1997	2	–	–	–	–	–	–	–	2
	27. 2. 1998	2	–	–	–	–	–	–	1	3
	10. 1. 1999	2	–	–	–	–	–	–	–	2
Kurská dolina	13. 12. 1997	1	–	–	–	–	–	–	–	1
	5. 1. 1998	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	2. 2. 1999	2	–	–	–	–	–	–	–	2
Medvedia j. II	27. 2. 1998	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	10. 1. 1999	1	–	–	–	–	–	–	–	1
Stratenecká priep.	15. 11. 1978	5	–	7	–	–	2	–	–	14
	26. 12. 1980	8	–	3	–	–	–	–	–	11
	24. 12. 1981	4	–	2	–	–	–	–	–	6
	4. 3. 1999	18	1	–	4	2	–	1	–	26

Výskum netopierov. Sčítanie netopierov na tejto lokalite po prvý raz uskutočnili Hapl, Bobáková v roku 1997. Odvtedy je táto lokalita v zimnom období príležitostne sčítavaná – 1998 (Vavrová, Hlôška), 1999 (Vavrová). Pred štôľňou uskutočnili Hapl a Bobáková v lete 1999 netting.

Sčítavatelia: Bobáková, Hapl, Vavrová, Hlôška.

Zhrnutie poznatkov. Celkovo boli v štôľni zaznamenané 3 druhy netopierov: *Myotis myotis*, *Myotis nattereri* a *Myotis daubentonii*. V zimnom období bol na tejto lokalite zistený len druh *Myotis myotis*.

Stav ochrany. Štôľňa nie je atakovaná ľudskou činnosťou.

Ďalšie údaje. Netting: 3. 9. 1999 – *Mdau* (1), 4. 9. 1999 – *Mnat* (2).

Malokrivánska priepasť

Alternatívne názvy. Priepasť pod Malým Fatranským Kriváňom.

Lokalizácia. (6879, 1622 m n. m.) – stredné Slovensko, Malá Fatra (140), k. ú. Krasňany.

Popis. Malokrivánska priepasť je 70 m hlboká korozívna priepasť.

Výskum netopierov. Výskyt netopierov v tejto priepasti je uvedený aj v jaskyniarskej literatúre z čias objavovania priepasti (Prikryl 1969). Z hľadiska poznania chiropterofauny tejto lokality bola najväčším prínosom práca Obucha (1985a, b), ktorý tu zisťoval prítomnosť netopierov v tanatocenózach. Fyzická prítomnosť druhu *Myotis myotis* bola zistená 12. 10. 1965 a druhu *Myotis mystacinus* 7. 9. 1967 (Prikryl 1969, Štollmann 1968). Konkrétne údaje zo zimného obdobia však chýbajú.

Sčítavatelia. Obuch, Štollmann, Prikryl.

Zhrnutie poznatkov. Celkovo bolo v Malokrivánskej priepasti zistených 7 druhov netopierov: *Myotis bechsteinii*, *Myotis myotis*, *Myotis mystacinus*, *Myotis brandtii*, *Myotis daubentonii*, *Eptesicus nilssonii* a *Plecotus auritus*. S výnimkou dvoch druhov (*Myotis myotis*, *Myotis mystacinus*) boli všetky ostatné druhy zistené len rozborom subrecentných zvyškov z tanatocenóz.

Medvedia jaskyňa II

Lokalizácia. (6780, 787 m n. m.) – stredné Slovensko, Malá Fatra (140), k. ú. Terchová. Leží vo Vrátnej doline v jej ľavej bočnej dolinke v blízkosti vleku na Snilovské sedlo.

Popis. Medvedia jaskyňa II je inaktívna fluviokrasová jaskyňa 135 m dlhá a 24 m hlboká (Piovarči 1985, 1986).

Výskum netopierov. Jaskyňa bola z hľadiska chiropterofauny prvý raz kontrolovaná v roku 1998, kedy v jaskyni nebol zaznamenaný žiadny netopier. V roku 1999 bola jaskyňa s pozitívnym výsledkom opätovne skontrolovaná.

Sčítavatelia. Bobáková, Vavrová.

Stav ochrany. Medvedia jaskyňa II nepatrí medzi jaskyne atakované turistami. Jaskyňa nemá ani väčší význam z hľadiska netopierov, a preto aj akékoľvek ochranné zásahy nie sú významné.

Stratenecká priepasť

Lokalizácia. (6879, 1120 m n. m.) – stredné Slovensko, Malá Fatra (140), k. ú. Krasňany. Vchod priepasti leží v sklanom hrebienku pod vrcholom Stratena.

Popis. Hĺbka 44 m. Korózne-rútivá priepasť.

Výskum netopierov. Zber osteologického materiálu na tejto lokalite uskutočnil Obuch (1985a, b) 18. 6. 1977, 28. 7. 1977 a 15. 11. 1978. V zimných termínoch kontroloval jaskyňu Obuch (1978, 1980, 1981) a Obuch a Bobáková (2000).

Sčítavatelia. Obuch, Bobáková.

Zhrnutie poznatkov. Celkovo bolo v Strateneckej priepasti zistených 15 druhov netopierov: *Rhinolophus hipposideros*, *Myotis bechsteinii*, *Myotis oxygnathus*, *Myotis myotis*, *Myotis nattereri*, *Myotis brandtii*, *Myotis mystacinus*, *Myotis daubentonii*, *Myotis dasycneme*, *Vespertilio murinus*, *Eptesicus nilssonii*, *Nyctalus noctula*, *Barbastella barbastellus* a *Plecotus auritus*. S výnimkou štyroch druhov (*Myotis myotis*, *Myotis nattereri*, *Myotis mystacinus* a *Barbastella barbastellus*) boli všetky ostatné druhy zistené len rozborom subrecentných zvyškov z tanatocenóz.

Ďalšie údaje. 15. 10. 1980 – *Mmys* (2), 14. 3. 1960 – *Mmys* (1). Tanatocenóza, subfosilne zvyšky: 18. 6. 1977, 28. 7. 1977, 15. 11. 1978 – *Mbech* (365), *Moxy* (3), *Mmyo* (88), *Mnat* (73), *Mmys* (180), *Mbra* (1664), *Enil* (17), *Bbar* (72), *Paur* (149), 28. 7. 1977, 15. 11. 1978 – *Vmur* (10), 28. 7. 1977 – *Rhip* (1), *Mdau* (2), *Mdas* (8), *Nnoc* (3).

Literatúra

- BOBÁKOVÁ L. & HAPL, E., 2000: Netopiere Národného parku Malá Fatra. *Vespertilio*, **4**: 29–26.
- BUKOVINSKÝ V., 1954: Nepravá vyvieracka (estavella) vo Vrátnej. *Čs. Kras*, **7**(1): 11–12.
- CVACHO I. & PRIKRYL L. V., 1966: Železnorudné baníctvo v okolí Žiliny. *Vlastived. Zbor. Považia*, **8**: 195–197.
- CVACHO I. & PRIKRYL L. V., 1968: Činnosť jaskyniarskej skupiny pri Považskom múzeu v Žiline za roky 1959–1965. *Slov. Kras*, **6**: 138–139.
- HLAVÁČ J., 1992: Významné speleologické objavy dobrovoľných jaskyniarov na území Slovenska za obdobie rokov 1970–1990. *Slov. Kras*, **30**: 175–196.
- MITTER P., 1972: Nový objav: Jaskyňa vo Vrátnej. *Krásy Slov.*, **49**(7): 308–309.
- PRIKRYL L. V., 1969: Priepasť pod vrcholom Malého Fatranského Kriváňa. *Slov. Kras*, **7**: 81–83.
- PIOVARČI E., 1985: Jaskyňa Medvedia II vo Vrátnej doline. *Sprav. Slov. Speleol. Spoloč.*, **16**(3–4): 6–9.
- PIOVARČI E., 1986: Jaskyňa Medvedia II. *Krásy Slov.*, **63**(11): 12–14.
- PIOVARČI E., 1994: Historiografia speleologického prieskumu Krivánskej Malej Fatry. *Sinter*, **2**: 6–13.
- OBUCH, J., 1985a: Príspevok k výskytu netopierov v Západných Karpatoch. *Vlastived. Zbor. Považia*, **15**: 253–287.
- OBUCH, J., 1985b: Príspevok k inventarizačnému prieskumu stavovcov (Vertebrata) štátnej prírodnej rezervácie Suchý v chránenej krajinskej oblasti Malá Fatra. *Ochr. Prír.*, **6**: 213–230.
- ŠTOLLMANN A., 1968: Poznámky k výskytu netopierov (Chiroptera) na severozápadnom a strednom Slovensku. *Slov. Kras*, **6**: 37–40.
- UHRIN M., DANKO Š. & OBUCH J., 1995: Rozšírenie netopierov na Slovensku, časť II.: *Myotis dasycneme* a *Myotis daubentonii*. Pp.: 71–85. In: URBAN P. (ed.): *Výskum a ochrana cicavcov na Slovensku II. Zborník referátov z konferencie*. SAŽP, Banská Bystrica, 112 pp.